

„Půl milionu od Pavlova sponzora.“ Matěj Stropnický: Jak se vyrábí analytička dezinformací

- editor007 | 15. února 2024

ČESKO: Matěje Stropnického, někdejšího předsedu Strany zelených, zaujalo, jak se v Českém rozhlasu mluvilo o „ruských dezinformacích“. A to, jak se co říkalo, ale i kdo to říkal. Od osoby Veroniky Víchové se dostal k Centru pro informovanou společnost. A lidem z Evropských hodnot. A miliardáři Bartovi, který do tohoto centra „nalil“ půl milionu korun. Což nebyl zdaleka jediný projekt, kterému poskytl finanční injekci, sponzoroval například kampaň Petra Pavla. Ale zaměřil se také na to, jak si taková analytička buduje reputaci, než je v médiích pečená vařená.

Při mytí nádobí nebo při vaření občas poslouchám Český rozhlas Plus. V pondělí jsem tak večer v repríze slyšel část jeho nejposlouchanějšího podcastu Vinohradská 12, kde byla na téma vládního boje s dezinformacemi hostem vedoucího podcastu Matěje Skalického analytička Centra pro informovanou společnost Veronika Víchová.

Když jsem nádobí domyl, pořad jsem si pustil znovu a pořídil přepis následující části. Omlouvám se za délku citace, ale je nutná, chceme-li být přesní:

Skalický: „Ty ruské zpravodajské služby mě zajímají. Znamená to tedy, že když se dočítám, v těch informacích BIS, že proruské síly se měly snažit navázat kontakty i s pořadateli protivládních demonstrací, znamená to, že až takto daleko mohou sahat chapadla ruských zpravodajských služeb? Že v tom mohou být zapletené?“

Víchová: „Zapletené v tom být zcela jistě mohou, ty konkrétní aspekty, jak to probíhalo, my neznáme, ty Bezpečnostní informační služba nezveřejnila, ale vlastně by bylo zvláštní, kdyby se o to nepokusily, protože tohle je přesně to podhoubí, vůči kterému oni většinou směřují, na které cílí, a jsou to lidé, kteří si budují nějaký vliv ve společnosti, kteří ovlivňují názor té společnosti, a my jsme vlastně viděli během těch demonstrací vcelku zjevně, že řada těch požadavků, které oni měli, tak přesně konvenovala s těmi ruskými zájmy v Evropě. Řada těch, kteří mluvili na těch demonstracích, tak zastávala až jako radikálně proruské názory, a pravdou je, že i mezi těmi účastníky těch demonstrací se objevovali lidé s nějakými proruskými symboly, ač si myslím, že většina z nich jenom přišla vyjádřit nějaký nesouhlas nebo frustraci s vedením té země a s tou vládou.“

Jak Český rozhlas bojoval s dezinformacemi tím, že je sám šířil

Ani moderátor, ani analytička posluchačům nesdělili, ze které zprávy BIS čerpají, natož aby ji citovali. Zřejmě jde o Výroční zprávu BIS za rok 2022, protože za loňský rok zpráva není ještě k dispozici. Věta, o které je nejspíš řeč, zní ve zprávě BIS takto: „Ve specifických případech pak Rusko využilo spřízněných osob, aby skrze demonstrace prosazovalo jemu konvenující témata v informačním prostoru EU.“ Případně může jít ještě o tuto pasáž: „Intenzivně pak (*proruští aktivisté, pozn. aut.*) šířili narativy konvenující ruské propagandě a v průběhu roku propojovali své aktivity s dalšími antisystémovými aktéry. Prolínání proruských narativů s dalšími společenskými tématy vyvrcholilo protivládními demonstracemi v druhé polovině roku 2022, na nichž vystoupili rovněž někteří proruští aktivisté.“

Nic se zde ovšem nepíše o tom, že by „proruské síly se měly snažit navázat kontakty i s pořadateli protivládních demonstrací“, jak se prý „dočítá“ v citaci z pořadu výše moderátor Matěj Skalický. Zpráva mluví o „spřízněných osobách“, případně o „aktérech“, nikoli o pořadatelích demonstrací. Spřízněná osoba může být třeba novinář, který o demonstraci referuje, aktérem je třeba její účastník s velkým dosahem na sociálních sítích nebo i jednotlivý řečník některé z demonstrací. Není to však v žádném případě pořadatel, jak dezinformuje moderátor ČRo Plus Skalický. Kdyby tomu tak bylo, jistě by o tom BIS referovala. A to je dost podstatné, protože pokud by pořadateli protivládních demonstrací byli lidé prokazatelně napojení, nebo dokonce ovládaní ruskými zpravodajskými službami, byly by i tyto protesty významně dehonestované. BIS však nic takového netvrdí, tvrdí to jen Matěj Skalický. BIS pouze poukazuje na to, že na těchto demonstracích vystupovali i lidé šířící proruský narativ. Kdybych analogicky napsal, že v Českém rozhlasě působí, a dokonce na vedoucí pozici, dezinformátor Matěj Skalický, ještě by to neznamenal, že je kvůli tomu celý Český rozhlas dezinformačním médiem.

BIS: Na vznik a vývoj protestního hnutí v ČR nicméně Rusko nemělo přímý vliv

Na dezinformaci v otázce kupodivu ovšem odbornice na dezinformace Víchová nezareagovala jejím vyvrácením, ale naopak čirou spekulací: „zapletené v tom (*ruské zpravodajské služby, pozn. aut.*) být zcela jistě mohou“, „ty konkrétní aspekty, jak to probíhalo, my neznáme“, „ale vlastně by bylo zvláštní, kdyby se o to nepokusily“. Pominu teď analytickou hodnotu výrazu „zapletené“ a nebudu paní analytičku chytat za slovo, neboť je zřejmé, že Víchová neví o zapojení ruských zpravodajských služeb do protivládních demonstrací vůbec nic konkrétního a ve své analytické poctivosti to sama přiznává. Jenomže kupodivu nenásleduje rázné utnutí jakýchkoli spekulací a osobních vývodů, ale naopak – následují samé spekulace a osobní vývody. Na demonstracích byly totiž podle Víchové formulovány „požadavky, které konvenovaly s ruskými zájmy“, zaznívaly „proruské názory“ a objevovaly se „proruské symboly“. Analytička neuvádí, které zájmy, názory či symboly to byly, a moderátor se jí na to neptá, oběma je to nejspíš jasné.

Proto může analytička, nikým nerušená, a zvláště ne moderátorem, svou odpověď uzavřít: „Ale to je pak na tom to nejvíc nebezpečné, že člověk, který je vystrašený, frustrovaný natolik, že na takovou demonstraci jde a chce ten svůj názor nějak vyjádřit, tak ale vlastně jediná platforma, kterou pro to má, je nějakým způsobem ovlivňovaná, ne-li přímo ovládaná osobami, které jednají v rozporu s, řekla bych, až životními, ale určitě strategickými, bezpečnostními zájmy státu.“ Ovlivňovaná, ne-li přímo ovládaná – podsouvá analytička. Oba, analytička i moderátor, se celou dobu do diváků tváří, jako že zprávu BIS četli a její pravdivý a nezkrácený obsah jim teď zprostředkovávají. Když pominu, že z ní ani jednou necitují, nemohu pominout, že posluchačům zatajili poslední větu celé pasáže o spolupráci proruských aktivistů s organizátory protivládních demonstrací, již BIS svá dosavadní zjištění v předchozích odstavcích shrnuje. Tato věta zní: „Na vznik a vývoj protestního hnutí v ČR nicméně Rusko nemělo přímý vliv.“ Čteme dobře, to říká Výroční zpráva BIS za rok 2022.

To, jak s ní naložili moderátor i analytička, přesně to je dezinformace. Oba dávají najevo, že zprávu BIS četli, referují o ní, ale zatají posluchačům její naprosto podstatný závěr, který jejich převyprávění odporuje. Oba tuto dezinformaci vytvářejí a aktivně šíří.

Jak vzniká analytička a jak rozhlas šíří misi Jana Barty

Při hledání, kdo je vlastně analytička Veronika Víchová a co je to Centrum pro informovanou společnost, každý najde, že „centrum“ je teprve loni v létě vzniklá nevládní organizace, která o sobě dala vědět poprvé po slovenských parlamentních volbách. „Fico výstrahou“ mohlo by stát v jejím štítu jako na lipanské mohyle. Ostatně v jejím čele je Slovenka Andrea Michalcová. Někteří zaměstnanci se sem přesunuli z think-tanku Jakuba Jandy Evropské hodnoty poté, co „hodnoty“ přišly o část sponzorů. Připomínám, že Evropské hodnoty byly podle svých vlastních

výročních zpráv významně sponzorovány vládou USA. O financování Centra pro informovanou společnost lze dle transparentního účtu říct zatím jen tolik, že ho půlmilionem korun podpořil známý podnikatel Jan Barta, desetitisícovými částkami dvě německé politické nadace, jedna napojená na CDU, druhá na bavorskou CSU, a že ostatní dary jsou nevýznamné, přičemž žádné nejsou od občanů. To je sice, myslím, jako celek užitečné vědět, ale ani to by nebylo *samo o sobě* zvlášť pozoruhodné zjištění. Další politická neziskovka prostě. Barta se svou podporou tu vládních stran současné koalice, tu sociálnědemokratické Masarykovy demokratické akademie, tu tehdy prezidentského kandidáta Petra Pavla nijak netají a německé politické nadace tu dotují kdeco.

Jediné, co na tom významné je, je fakt, že si tuto analytičku, jejímž jediným dosavadním veřejně dostupným analytickým materiálem je blíže neurčitelný podíl [na čtyřia dvacetistránkové brožuře Evropských hodnot](#) z roku 2019 o vlivech Ruska a Číny v Evropě, tohoto zcela nového think-tanku bez jakýchkoli dosavadních výsledků, pozval do nejprestižnějšího podcastu veřejnoprávního rozhlasu jeho vedoucí Matěj Skalický. Analytičku, za níž není žádná samostatná analytická práce, analytičku z organizace, která takříkajíc ještě ani nic nezorganizovala. Skalický se ale neobtěžoval posluchačům sdělit nic ani o analytičce, ani o organizaci, ze které pochází, kým je financovaná nebo jaké jsou její hodnoty – tj. zamlčel, že Víchová není nezávislým odborníkem, ale že má vlastní agendu, cíle, jimž její organizace říká „mise“, a že je za naplňování cílů této mise financovaná penězi jednoho českého miliardáře. Prostě ji pozval, a *tím z ní udělal analytičku*, ačkoli je placenou lobbistkou.

Bylo, myslím, milí čtenáři, prostě načase si na jednom příkladu ukázat, jak vznikají „odborníci“ s přístupem do médií. Tak vzniká to, čemu se říká *narativ*. Načež se takový odborník objeví tu a onde dvakrát, třikrát a už je z něj odborník renomovaný. Tím se *narativ* upevňuje a stává diskurzem. Kromě toho tato moje z náhodného poslechu rádia u mytí nádobí vzniklá analýza původně zaměřená jen na dezinformace šířené veřejnoprávním rozhlasem v jednom pořadu po pečlivé rešerši prokázala, že „misi“ financovanou Janem Bartou pomáhá naplňovat i veřejnoprávní rozhlas. Po letech studia médií, práce pro některá z nich a jsa současně jejich subjektem i objektem bohužel vůbec nepochybuji o tom, že takovýchto skrytých „misi“ je v médiích včetně těch veřejnoprávních nekonečné množství. Nic překvapivého to jako zjištění není, cenné na tomto případě je, že zde to lze na základě výše uvedeného považovat za prokázané.

ZDROJ: PL